

Nasha Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarijom za cijelu godinu 2 for. a za kmeta 1 for.; razmjerno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 norđ. Izvan carevine više poštarija. Pojedini broj stoji 6 norđ.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nosloga svo pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po narodnoj cieni. Pisma neka se šalju platjeno poštarijom.

Nepodpisani se dopisi ne upotrebljavaju. Dopisi se ne vraćaju. Uredništvo i Odpravništvo nalaze se *Via S. Francesco N.º 4, piano I*

Godina VII.

U Trstu 16. Aprila 1876.

Broj 8.

Pogled po svietu.

U Trstu 15. travnja 1876.

Otkad pišemo ove uvodne članke, naše domaće i vanjske stvari nisu nam se još nikad prikazale u većoj neizvjestnosti, što ovaj put. To nije moguće jedne jedine na čisto izvesti te reći: ova valja, ovako će biti, ovim će putem događaji krenuti.

Pak da prije svega spomenemo ministarske dogovore glede ponovljenja nagodbe između ove i one polovine carstva, čuje se, da su se ministri razišli poslje cijelih dvanaest danah pogovaranja, pregovaranja i nagovaranja, a da nisu ništa obavili, jer da jedni i drugi drže, da nemogu i nesmiju više popustiti. A baš valja i reći, da ti dogovori nisu mogli doći nikad u neznodnije vrijeme, što u sadašnje, gdje se carevina nabhodi u veoma nepovoljnom novčanom, obrtničkom i trgovačkom stanju. Ni jedna ni druga stranka neće da uzme na se težku odgovornost naprama budućnosti. I jedni i drugi misle, da će im u zadnji čas pomoći nekakva il sreća il nesreća, kojoj ni sami imena neznadu.

Drugu neizvjestnost nalazimo u političi ministra Andrassyja, koji kao da je svoje turske reforme badava pisao, jer nije njimi uzpio ni kod Turakah ni kod Kršćanah. Namjestnik Rodić bio je ugovorio dvanaest danah primirja između Kršćanah i Turakah u nadi, da će se u to vrijeme doći do pravoga pomirenja, al su Kršćani bili već premnogo puta prevareni, nego da Turkom povjeruju na gola riječ, zato su Rodiću predložili uvjete, bez kojih da oni nemogu na mir pristati, a kojih s druge strane nehtjedoše Turci primiti. I tako se poslje dvanaest danah primirja započeo na novo rat, koji sad biesni više nego ikad prije, i to ne samo u Hercegovini nego i u Bosni, gdje da se 10 hiljadah ustašah sprema na Sarajevo, glavni grad Bosne ponosne.

Nego Andrassy je zapleo državu i u treću neizvjestnost, naime glede odnošajah naprama Rusiji, jer su uprav sad izišla na svjetlo nekoja njegova pisma, polag kojih je prije šest godinah htio da zarati Austriju s Ruskom, pa to Austriji nemože nikako koristiti, ako želi ostati u trocarskom savezu.

Ona viest, da će car Aleksandar da se odreće carevanja, nije se obistinila. Ta je viest bila Niemce jako uzbunila, akoprem se pretvaraju, da mogu proći dobro i bez ruskoga prijateljstva, dapače akoprem se iz daleka nagadja slučaj, kad će se jednom te dvie vevlasti neobhodno pobiti između sebe. Čuje se, da će Turci u skrajnoj pogibeli razviti sveti prorokov barjak, što se čuva u Mekki, rodnom mjestu njihova krivog proroka Muhameda, i da će upotrebiti silno blago, koje se tamo sahranjeno nalazi, pa da će kao u stara vremena svom silom i svim svojim turskim bjesnilom udariti na Krst, koji neće da robuje silnomu turskomu caru, prorokovu nasljedniku.

Ako su istinite viesti, što dolaze iz kneževine Srbije, za nekoliko danah srbiska bi vojska imala prekoračiti granicu, te početi rat s Turci. Na tu viest nebi mirovala ni Crnagora, pa mislimo da nebi ni Bugari s kraja gledali, što se radi.

Naš sabor.

Dne 1. tekućega travnja zatvorio se pokrajinski sabor istranski, te tako dokončao svoje šestgodišnje poslovanje.

U zadnjoj sjednici viećalo se o pokrajinskom proračunu za godinu 1877. Polag izvješća, pokrajinski će razhodak za dojdnu godinu iznositi f. 221,341 za redovite, a f. 21,910 za izvanredne troškove, to jest, svega skupa f. 243,251; dohodak pako f. 57,830 iz redovitih, a f. 14,530 iz izvanrednih dohodakah, ili svega skupa f. 75,360. Dakle f. 170,891 manje nego razhodak! Da doskoči tomu manjku, sabor zaključí, neka se udari 16% nameta na vas izravni porez, računajući amo i same državne namete, a 75% na državnu potrošarinu od mesa, vina, jakih pićah i piva (bire). Tom prigodom, kad se naime govorilo o „zdravstvenih troškova“, bude rečeno, da više od polovice istranskih obćinah neima još svojih liečnikah, akoprem bi jih po zakonu morale imati,

dapače u nekojih mjestih da neima još ni izpitanih primaljah (babah). Isto tako da manjkaju u pokrajini živinari. Prama ovomu zadnjemu slučaju sabor zaključí, neka se zemaljski Odbor obrati na c. k. vladu, da na temelju zdravstvenoga zakona od 19. ožujka 1874, osnuje još barem dva mjesta za javne živinare, da se tako pokrajina bolje oboruža proti pogibelji govedje kuge. Viećalo se na posljedku o c. k. mužkom koparskom i c. k. ženskom goričkom Učiteljišću. Bude naime zaključeno te naloženo pokrajinskomu Odboru, da traži od c. k. ministarstva, neka se drži svoje naredbe od 26. svibnja 1874, a osobito neka naredi, da se njemački jezik nerabi u tih Učiteljišćih kao jezik učevni, nego jedino kao predmet. Onda pokrajinski sabor izjavi želju, da se na c. k. Učiteljišću koparskom ukine slovenski odsjek, kao takodjer da se opet uzpostavi ukinuto c. k. Učiteljišće goričko sa svoja dva odsjeka, talijanskim naime i slovenskim. Na to carski povjerenik osim ostaloga reče i ovo, da će c. k. vlada svakako proučiti odnosne saborske zaključke i želje, ali da neće u odgojivanju budućih učiteljah nikad pustiti s oka pravice drugih narodnostih, kao ni potrebe poznavanja njemačkoga jezika. Povodom te izjave oglašilo se više zastupnikah te reklo, da Učiteljišće, kakvo je sada, neodgovara ni zakonu ni svojoj svrsi, koja jest, da odgoji dobrih učiteljah za pučke škole istarske; a glede jezika, da je dužnost svakoga čovjeka, čuvati svoj jezik, koji je najveće dobro narodno. Na koncu saborski predsjednik izreče oprostni govor, u kom pohvali saborske zastupnike i njihovo djelovanje za prošlih šest godinah. U tom je govoru predsjednik, govoreć o školah, rekao, da se sabor trsio otvoriti što je više školah mogao s obzirom na različita plemena, koja u Istri mirno živu jedno kraj drugoga. Sabor se razišao, vieću caru, na predlog predsjednikov, „Živio“!

Kad bi nas tko pitao, da li smo bili zadovoljni sa razišlim se saborom porečkim, mi bi mu iskreno odgovorili da nismo. Prije svega, u njem nije sjedilo onoliko naših zastupnikah, koliko bi imalo prama broju našega u Istri naroda. S druge strane većina toga sabora jest uvijek viećala i glasovala tako, kao da i neima u Istri našega naroda. Pa eno, i u svojoj zadnjoj sjednici nije mogao taj sabor, a da nepokaže, kako za nas baš ništa nemari. Jer, ako je zadaća svakom Učiteljišću, kako bješe rečeno gori navedenom prigodom, da odgoji dobre učitelje za pučke škole, nebi ipak rečeno gdje i kako će se odgajati učitelji za hrvatski puk, kojega ima u Istri barem toliko, koliko talijanskoga. Toga radi mi nikako nerazumijemo onih predsjednikovih riečih, gdje je u oprostnom govoru izvolio reći, da se sabor trsio za isobraženje puka s obzirom na razna plemena, kad našemu u Istri narodu nije sudjeno imati svojih učiteljah, dapače kad taj narod neima nikakvih pučkih školah, il jih neima u svojem jeziku. Zašto se je većina bivšega poreč. sabora oprla njemačkomu jeziku na koparskom Učiteljišću? Za to, jer je narodni jezik najdragocienije blago svakoga naroda. Pa zar neimamo i mi svoj narodni jezik, koji jest i mora biti i nam isto onako mio i drag kao i njim njihov? Il zar je nam istranskim Hrvatom talijanski jezik manje tudjinski, nego njim njemački? Il najposlje, zar mora biti nam pravo ono, što je njim krivo? Nije li to mjeriti dvima mjerama? Zato nije baš zasluga bivše saborske većine, ako u Istri razna plemena živu mirno jedno kraj drugoga, nego je tomu uzrok s jedne strane predobra čud i strpljenje našega naroda, a s druge njegovo tvrdo osvjedočenje, da neće uvijek tako biti, nego da će se stvari i za njega na bolje okrenuti. U tom ga osvjedočenju kriepi i zadnja izjava carskoga povjerenika, da naime vlada neće nikad pustiti s oka pravica i drugih narodnostih, koje u Istri stanuju zajedno za talijanskom. Na koncu doći će i novi izbori, to naime najzgodnije vrijeme, da se naš u Istri narod osveti svojim sadašnjim zastupnikom, koji su u saboru sve prije zastupali, nego njega i njegove narodne interes. Dosad je taj narod mislio, da ga može i zastupnik druge narodnosti vriedno zastupati, ali sad je dobralno oči otvorio te uvidio, da to nije istina. Njegova će dakle skrb biti, da ovaj put izruči u bolje ruke tielo i dušu svoju. A u tom će, ako Bog da, i uzpieti.

Dopisi.

Iz Materije 6. travnja.

„Bršljan“, list sa slikama za pouku i zabavu našoj školskoj djeci, što ga uređuje Lj. Tomšić, a izdaje Lav. Hartman u Zagrebu, mogu i ja kao pučki učitelj ne samo hrvatskim nego i slovenskim pučkim učiteljem najtoplije preporučiti. Zbog izvrstnog sadržaja dajem svojim učenicom slovenske narodnosti spomenuti list, da ga čitaju. Samo malo hrvatskih riečih treba da razumaćim Slovincem, koje su različite od riečih slovenskih. Tim sam već dospio, da nekoji učenici jurve deklamuju iz ovog hrvatskog listića. Sndrugovi moji, Slovenci, neka i vaša dieca čitaju ovaj književni proizvod! Ovim putem će naš narod za malo godina bez svake teškoće govoriti hrvatski, a sviet viditi, da med Slovenci i Hrvati neima razlike, nego da je to jedan narod. I drugi narodi imaju više nariečjah, a jedan književni jezik.

Izašla su dosele 3 broja ovim sadržajem:

1. broj. Pozdrav „Bršljanu“, pjesma od Čurića; kralj i 2 poštenjaka od Ledinskoga; Bog sve vidi od Vukovinskoga; na do brotu stvari pazi (sa slikom) od pjes. Dr. J. K.; Bosua i Hercegovina (sa slikom) od Ljud. Tomšića; itd. itd.

2. broj. Obran i Divka, pjes. od Vanjačića; sreća od Bezenška; moje pjesme od Lemaića; lov na rake (sa slikom) od Šulera; baka i starac pjes. od Filipovića; Stanko Vraz (sa slikom) od Pažara; lisica (sa slikom) od Hajdenaka; najodličnije vrsti goveda od Pernišeka Blaža; itd. itd.

3. broj. Slavka slava, pjes. od Semića; djeco bježite zla družtva od Vežića; utjeha pjes. od Majnarića; Dragutin Rakovac (sa slikom) od T.; pjesma po Vilharu od Vanjačića; itd. itd.

Konačno mogu kazati istinu, da nepoznam novinah tako jeftinib, kako je „Bršljan“, koji izlazi 2 puta na mjesec, a stoji na godinu samo 1 for. 20 nvč.

U svakom broju nalazi se „svašta po malo“: sitnicab, zagonetakah, rebusah, itd. itd.

Ovdašnje mjestno školsko vieće zaključii neka naša učiona stupi u 2. plać. razred i da nam se dadu još 2 učitelja. Vidit ćemo, što će učiniti sl. c. k. kot. školsko vieće. Nadamo se, da će sl. zem. školsko vieće podupirati i ovaj put našeg seljaka u njegovoj težnji za izobraženjem.

Bolesti govedjoj kugi slične.*)

Premda govedja kuga ima toliko karakterističnih znakovah, da je skoro nemoguće zamieniti ju kojom drugom bolešii, ako samo iole pazorno te znakove motrimo, ko što i opasnost kuge zapovieda, ipak nam je žalostno iskustvo upravo kod nas protivno dokazalo.

Stoga scienim, da je neobhodno potrebno ovdje navesti i one bolesti govedje, koje su u nekojih stadijih svoga promaka govedjoj kugi ponješto slične, te bi se slučajno mogle s njome ili ona

*) Rieć po rieć iz Blažekovićevo knjige. Vidi „Književne riesti u ovom broju.

s njimi zamieniti. Te su: A. *Slinavka* (Maulsenche). Sličnost ove bolesti sa govedjom pošasti postoji u upali sluzave kožice ustijuh a više putah i nosnicah, nadalje, što se odljaskuje ta kožica od svoje podloge, što se pojavljaju male ranice, a često i krastice na površini unutarnje sluzave kože u ustijuh te napokon, što se množina sline iz nosnicah i ustijuh izlučaje. Momenti u kojih se ova bolest od govedje pošasti razlikuje jesu. 1. Da uz bolovanje ustiju sledi uvijek i bolovanje papakah, da je slina čista, koja iz ustijuh i nosnicah teče i što marše gladuje, akoprem nemože jesti radi velike boli u ustijuh. 2. Dosta zdravo i čilo ponašanje u obće i bistri čisti pogled oka, i manjkanje svake naduvenosti. 3. Normalnost bila i sveobće tjelesne topline (izuzamši žestoke slučajje), neprisutnost groznice i manjkanje litavice.

B. *Plućna pošast*. (Die Lungensenche.) Ovoj bolesti mogla bi se samo onda, i to samo približna sličnost prepisati, ako bi ju sa onim formalnim promakom govedje kuge sravnjivali, koji se afekcijom plućiju odlikuje; ali od njega se razlikuje time, što je u plućnoj pošasti kašalj i teškoća dihanja glavni znak, a govedjoj kugi isti samo kao suznak pripada. 2. Istina oboje bolesti prati groznica, previsoko gibanje bila i topline; nu dočim su kod plućne pošasti ovi znaci pravilni i u međusobnom skladanju, te odgovarajući stanju i opasnosti bolesti, naći jih je kod govedje kuge, u onom karakterističnom neskladu i nepravilnosti. 3. Najtočniji kašiput u različitosti ovih bolesti jest fizikalni pregled prsija i plućah i u promaku bolest se pojavljuće promjene, kojekako već zaudemo, u govedje kuge sasama manjkaju. 4. U onom slučaju, koji je dostaputa moguć, da se obe bolesti spojene (complicirane) pojave ili, kad radi žestokoga kužnoga karaktera plućne pošasti ona u samnji govedje kuge stoji, jesu najsjegurniji razlučujući znakovi na parnoj lešini, pri paranja, i to, u prvom sedu, koji znak govedja kuga nikada neima, a opet s druge strane karakteristične promjene uzduž probavnoga kanala, što opet u plućne pošasti sasvim manjka

C. *Kužna litavica* (Ruhr, Magensenche). Niti jedna od spomenutih bolesti neima toliko sličnosti sa govedjom pošasti kao ova, osobito kad ju nepozorno motrimo; zato ju i neki strukovni kapaciteti, kao Lösinger i Spicola za slabi stepen govedje kuge drže. Valdinger i Gerlach ovu bolest kao posebnu vrst pašasti opisuju.*) Slučaj mi poslužii, da sam mogao u ovom, od tako vrstnih strukovnjakah obradjenom pitanju, nješto sjegurnosti si pribaviti.

Mjeseca kolovoza 1874. puče glas, da se je u Borovi, virovitičkom kotaru, pojavila govedja pošast. U mješovitom povjerenstvo za providjenje stvari bijah i ja pozvan i zbilja u prvi mah sam mislio, da je ovdje slučaj govedje kuge. Nu točnije izpitavanje i pregledanje osvjedoči me, da se je ovdje kužni proljev pojavio, koji bje doskora shodnimi redarstvenimi sredstvi i naredbami odstranjen. Isti slučaj našao sam u gospodarstvenom dvoreu u Detkovcih, u slavonskoj podravini, gdje je od 50 komadah rogata marve 17 parnulo.

Znakovah, koji su slični znakom kod govedje kuge, ima u velikoj množini razvijenih, da je sbilja ovu bolest od govedje kuge vrlo teško razlučiti. Groznica i promiena bila, velika toplina, sve-

*) Abhandlung über die Krankheiten des Rindviehes. Die Rinderpest A. C. Gerlach 1857. Str. 60—61.

(1)

PODLISTAK.

VIRGINIJA

GROZNOKAZ OD ALFIERI-A.

PREDMET.

Kad su starim Rimom vladali Decemviri (Desotoričari ili desetero najodličnijih mužovah vlastinskoga stališa), a to se zbiralo za kratko vrijeme prvih godinah četvrtoga vjeka od njegova utemeljenja (400 godinah pred narodnjem Isukrstu), jedan između njih, Apije Klaudij, zagleda se nepoštena oka u Virginiju, krasotu djevojku, keer Lucija Virginija, čovjeka pučkoga stališa, ali na glasu radi svojih državljanskih i vojničkih vrlihah. Virginija bijaše obećana za nekoga Ićilija, što se bio kao tribun (pučki zastupnik) proslavio svojom srčanostju i svojim slobodomljem; pa, uzor krieposti i vjerne ljubavi, dokaza što jasnije, da se zaiman muči, tko joj o poštenju radi. Vidivši Apije, da nemože milom ništa postići, okrene skušati, nebi li silom. U tu svrhu nagovori nekoga Marka Klaudija, svojega štitjenika, neka on javno utvrdii, da je Virginija rođeno dieito jedne njegove robinje, pa da ju neka odvede, položivši na nju ruku kao na svoju. (U ono vrijeme i rob i što bi se rođilo od roba, moglo se dati, prodati i zahtijevati kao živinčo.) Marko obavii svoju, ali ta njegova držovitost, i uvreda nanesena djevojci, što se dotle smatrala keerju slobodna oca; onda štovanje prama Virginiju i Ićiliju, učini te se narod, koji to čuo i vidio, gotovo pobuni. Na to Marko, što se pretarao, da radi zakonito, pozovo djevojku na sudište, gdje je Apije glavom sud sudio: tu

utvrdii, da se ona rodila u njegovoj kući, al da je bila kradom uzeta i odnošena u kuću Virginijevu, pa tako smatrala njegovom keerju: on da će to tvrditi i pred samim Virginijom; i konačno zahtje, neka mu se robinja odmah izruči. Brantelji djevojejni rekavši da je njezin otac daleko, pod oružjem u službi Republike, zamoliše sudeca, neka odgodi osudu za dva dana, da buđo moguće i njemu, koga se to najviše tiče, nazočnu biti, a dotle neka se djevojka noizloži pogibelji, izgubiti poštenje i prije nego slobodu. Zasliopljeni Apije naredii, da Virginija valja srakako oudom počekati, al da to nesmjie škoditi djevojejinu tražitelju, nego kad obeća, da će ju dovesti pred nazvri oca, neka mu bude dotle prosto povesti ju svojoj kući. Na tu zlobnu odluku digno Ićilije toliku buku, a puk bude toli uzburjan i razjaren, da se Desotoričar, hinoš se da mu je stalo do Virginijevu nazočnosti, našao prisiljen tobože moliti Marka Klaudija, neka se prodje svoga prava, i tako se djevojka mogla opet vratiti oćinoj kući. Pa dočim je njezina kuća hitro poslala po Virginiju, neka se što prije nadje u gradu, piša Apije svojim drugovom, koji zapoviedahu vojskom, neka mu nedadu dopusta. Nego ti listovi prispješe na svoje mjesto, kad je već Virginij bio dobio tražoni dopust i krenuo put Rima. Došav u Rim, odmah en keerju i sa množinom svojih prijateljah, stupi pred sud, te, nagovoriv oštro Apija, reče, da pozna veoma dobro njegove opakije namjere. Nu Desotoričar, zasliopljen strastju i pratrđ u svojoj nakani, izreče osudu, da je Virginija robinja Markova: u isto doba izjavi, da mu je poznato, kako su prošle noći Ićilij i Virginij držali skrivito sastanko no toliko da brano djevojku, koliko da nomir prave, toga radi da se on nije uzdao doći bez oružnikah na sudište; i najposlije zapovieda oružnikom, neka kroz narod otvore Marku put, da se protura do Virginije i da

ju odvede. Od straha i čuda zabunjen se na to puk dobrovoljno razplati i razide. Onda Virginij, vidivši da mu već neima pomoći, zamoli iz liepa Apija, neka mu dozvoli pred keerju izpitati dokinjnu; pa kad mu se to dopusti, povede ženo do neke mesarnice i tu pograbi hitro nož, što bijaše na stolu, reče: „Na ovaj ti samo našiu mogu, o keeroc, spasiti poštenje i slobodu“ te probodii ju, mrtvu na tla spusti. Onda obrativ se k sudecu: „Tebe, Apije, zavikne, i glavu tvoju ovom krvi poklenskimi Bogovom zavjetujem!“ — Tako pripovieda Tito Livij, koji na utjehu svih dobrih i poštenih priča na dalje, da je taj događaj dao poroda, da bude u Rimu dokinuta samovoljna Desotoričarska vlast, i upostavljena opet obična konsularska vladarina.

OSOBE:

APIJE KLAUDIJ VIRGINIJA
VIRGINIJ IĆILIJ
NUMITORIJA MARKO
Puk — Oružnici — Ićilijevi drugovi — Markovi robovi.
Pozorište: Rimski trg.

ČIN PRVI.

Prizor prvi.

NUMITORIJA, VIRGINIJA.

NUMITORIJA.

Šta se ustavljaš? Ajdmo, dvorom našim
It nam treba.

obći katarrhozni pojav, slinavost ustiju i nozdrvah, slaboća te nemoć bolujućega maršeta, znakovi žestokoga, često krvavoga ili slinavoga proljeva: sve to nas može navesti na sumnju govedlje pošasti.

Razlikujući su znakovi sliedeći: 1. Nepostigne proljev nikad onako visok stepen, kao u govedjoj pošasti, a nemogu se naći u izmetih tragovi organske raztvorbe (Verwesung) kao u govedjoj pošasti. 2. Karakteristični nesklad i neurednost bila sa toplinom i groznicom manjka uvijek kod kužnoga proljeva. Kao što se niti nemogu naći grčeviti znakovi. 3. Promak govedlje pošasti u slučaju smrti uvijek je puno kraći nego promak kužnog proljeva; jere dočim prvi u obće 3—5 danah traje, treba drugi 8 i 12 danah. Naproti opet u slučaju ozdravljenja kužni proljev puno brže okrene na bolje nego govedja kuga. 4. Kužni proljev nije nikad priljepčiva značaja; dakle neokužuje zdrava marvu, već svoju kužnu važnost kao sporadična bolest dobije: t. j. iz jednakog uzroka više marve najedanput na jednoj te istoj bolesti oboli.

Ob ovom se najlaglje osvjedočiti možemo, ako bolestno marše sa zdravim u sukob dovedemo. 5. Najglavniji znak za različitost obijah bolesti jest lješina parnutoga maršeta. Kod kužnoga će se proljeva uvijek naći kao uzrok smrti žestoka upala crieva i probavnih organah, a mjestimice i ugarica (Brand) tih organah; dočim se ovo kod govedje pošasti nikada neće moći naći.

D. Dremica (Antrax). Akoprem ova bolest niti najmanje sličnosti sa govedjom pošasti nema, tako, da bi strukovnjaku moralo biti upravo nemoguće zamieniti jednu s drugom, to ipak iz uzroka, što je u našoj domovini već tri puta, (kako smo to gore vidili) nesamo od pojedinoga strukovnjaka, već od povjerenstva govedja kuga dremicom proglašena, navadjam ovdje najglavnije momente, koji obe bolesti razlikuju.

1. Promak dremice netraje nikada preko 24 ure; dočim je u govedje kuge puno dulji. Znakovi Antraxa uvijek se do najvišega stepena organsko-fiziološki mogući popnu, prieteći bolujućemu maršetu svaki čas smrću; oni se u žestokom drkntanju, naglom i kratkom dihanju izrazuju; bilo je uvijek veoma visoko a krvni stupac čvrst i nepopustljiv, naznačujući krvju pune kucavice, što u govedje kuge nikada nije; toplina stoji na visokom stepenu i nepopusti, dok marše ili nepogine ili neozdravi.

2. Na lešini su znakovi posve različni. Dočim je u slučaju dremice lešina puna crvene, katranu slične krvi, i dočim je skoro na svih organih moći naći znakove i ostatke ugarice (Brand), tih znakovah kod govedje kuge nikad nema. Zatim se na lešini s govedje kuge parnutoga maršeta nikad nemogu naći oni, Antrax tako dobro označujući, žuti, stinjenoj hladnetini slični drhtajući komadi iz svojih žilah izstupljene krvi, koja se promieniv lik, pod kožom i med crievi te na srecu primi.

Gospodarski list.

Neukû Nauka.

Jaka pića.

Kao što ono olujina, nanesav pune oči prašine, pomuti oči: vid: tako pomućuje silovito piće pamet i um čovjeku, koliko god se puta napije toga. Pomućivanje ovo tim je jače, što ga se što većma napije, i traje po više sati. A da to nije probitačno po bi-

strinu pameti i uma, jest očevidno. Po tom samo budala drži, da ono ne škodi, a još veća je, koji znajući da škodi, opet pije i njim tielo i dušu, zdravlje i život svoj ruši.

Boginje (kozice) i mleko.

Sladko mleko je jedan od najboljih lekovah u boginjab, kad ga bolesnik što više pije i njim lice češće maže. Tim se učini, da boginje mirnije predju: ne bude ni svraba onoliko, ni bubuljicah, ni gnoja, ni krastah, kao što bude bez togâ.

Glas naroda.

FRANINA I JURINA.

Fr. Kade si smrada bil toliko vremena Jurino; ja se već ni nespominjam kad smo skupa govorili — aj valda nisi bil va Hercegovini?

Ju. Ča misliš, da sam mlad, kako sam star, pak da z ove strani nebrane, a z one da na kolac nenabijaju, da nebil već i ja odkada tamo bil?

Fr. Ala baš se vidi, da si junak i od junaka! — Kad bi svi tako misleli, one se sirote nebi oslobodile ni do sudnjega dneva.

Ju. Pustmo to, nego mi povej, ča j' bilo nekidan ono svetlo na Voloskom?

Fr. Ča neznaš, da su zibrali novoga podestâ, pak da su zato oguji goreli i neki spicijer da je rakete spuščal, a neki kolonelo da je motal po Voloskom s jednim regimentom dece, vri šćeč Viva podestâ, viva konsiljeri!

Ju. A ča j' na to puk rekao?

Fr. Svi su se čudili toj kumediji, kakove se još u takovih prigodah ni videlo na Voloskom.

Ju. Tako ja zdrav, ja sam mislel, da su Kršćani Turke prognali, pak da su za to Vološčaki grad razsvetlili. — Nego reci mi, molim te, koga su storili za podeštâ?

Fr. Ma nekoga Kolovozâ.

Ju. Tako su Gustina zbandali?

Fr. Ma to su!

Ju. Neće mu bit toliko ni žal, ač sam ja sam čul, da je pred jedno tri meseci va Kafetariji na Voloskom rekao, da komač čeka, da se već jedanput te skrbi zbavi.

Fr. Čekaj, vraže, nisu ne, ja sam falil: Gustin i Kolovoz to ti je jedno ter isto, ač se hrvatski Agust uveli Kolovoz; pak ako je Agust Kolovoz, onda je i Kolovoz Agust.

Ju. Na moju dušu, ako ikoje drugo ime, to se baš pristoji jednomu podestâ, ač je on ki občinska kola vozi i ravna.

Fr. To je istina, al Kolovoz hrvatski znamenuje i stari putinu.

Ju. Tako to su se neki Vološčaki zato veselili, da tē moć po starom putu na starih se kolih vozit.

Fr. Il pak zato da im stare škornje netē kurja oka nazulit!

VIRGINIJA.

O mati, nikad ovim Neprođjem trgov, da nezapnem nogom, Visoke misleć misli. S ovog trga Slobodne s' nakane orile jednom Mojim Ičelijem; zamuknu sada Silničkom vlasti. O koli j' u njega Pravedna tuga i gnjev!

NUMITORIJA.

Ak' te ljubi, Danas možda slast koju u svoj tolik Ulit će jad.

VIRGINIJA.

Ljubi? .. Danas? .. Što čuju!

NUMITORIJA.

Dâ, kćerco: već jednom vruće ti želje Ču i sasluhnu čačko: te sam piše Sa bojnog polja; da ti pir uskori.

VIRGINIJA.

Dakle, moguće li, da će već jednom Uzdisajima mojim konac biti? O koli me ti razblažuješ sada!

NUMITORIJA.

Ne manj' neg tebi Virginiju bi uvijek Ičelij drag: pošto Rimljana oba, I to junačtvom neg imenom veće.

NUMITORIJA.

Mislih dić tvojih nisi mogla nikad Više, što k srecu Ičila; al otac Te prē ze njega nedade, dok nebi U tebe ravna sa ljubavju kriepost: Vriednom Ičila pa njegvom te htio.

VIRGINIJA.

Takvom me dakle sudi? O neslutne Radosti neizmjerne! Takvog imat Vojna srećnom se scienjah; al je mnogo Više biti ga vriednom.

NUMITORIJA.

Ti ga jesi

I on jedin Tebe: on kôg strah nije Pokazati se Rimljanom, Rim kada Griešno muči i podlo osopunjen U samom robstvu slobodnim se drži. Kad bi mu samo bila slična ona Vlastela podla, štono svojih slavnih Predjâ višek trube slavna poduzetja, A nikah ih nesliede! Dočim njega Kriepost, hrabrost i tvrda krasi vjera...

VIRGINIJA.

Roda vlastelinskog nije, to j' dosta, A ni krvnikah kupljenikom rimskih: Tim on omili pustu srecu mômu. Na slobodnom i junačkom mu čelu

Veličanstvo ja rimskog gledam puka.

U ovo doba jadno, kad i onaj, Koj laska, strepi, glas mu istiniti, Plemeniti gnjev, bezbojazno srce, Jesu vrline, što su mene s menom Razdružile. Što sam, dičim se, pučko Diète, Ičilu vrst; gorke bi suze Ronila s plemenite da sam zibke, Od njeg' niža vajmo

NUMITORIJA.

Zajedno s mliekom Mržnjom te vlastelskog zadobilj roda: Nježno ju goji; njih ho ide ona, Što prama vjetru, zlu il dobru, jesu Sad gordi, sad podli, nevriedni svagda

VIRGINIJA.

Moj da ja tajim rod? Ah! neznaš, mati, Što sve u meni mržnju pomnožuje. Tajne, dosada osobne mi, grdnje Kazat ću ti.

NUMITORIJA.

Ajdemo daklem

VIRGINIJA.

Čut ćeš,

Čemu li me izloži liepost ova, Kû gojim, jer Ičilu prija...

Književne vesti.

„Uputak o govedjoj kugi“, napisao ga po vlastitom iskustvu i poslužio se znanstvenim spisima za liečnike, živinare, gospodare i puk *Erane Blažeković*, živinar. (Tisak Drag. Albrechta.) Koliko može o tom djelcu nestrakovnjak suditi, rekli bismo, da joj je sadržina, gledajući na sam predmet, o kojem razpravlja, u obće dobra. Vidi se, da je pisac predmet doista proučio a da mu ne manjka ni izkustva. Red, kojim predmet razpravlja, logičan je i dosljedan, samo bi po našem mišljenju onaj članak, kojemu je naslov: „Uzrok pošasti u našoj domovini“ imao bio izostati kao posebno poglavje ili bar ne bi smio imati karaktera polemike, koja ne spada u knjigu trajne vrijednosti. Toliko sa stvarnoga gledišta; a što se jezika tiče, znao nam je, da ovako važan predmet nije pisan jezikom, što to pravilnijim i razumljivijim. Čovjek literat čita ovo djelce teško i prekinuto, jer mnogo puta sustaje te se nehotice pita: što je htio pisac reći? A što će istom djak ili seljak, kojemu je knjiga samo nedjeljom i svetem u ruci?

Našim čitateljem na ogled preštampano u današnjem broju jedan od najboljih članaka - iz te knjižice, koju medjutim preporučamo radi velike važnosti predmeta.

Poziv na Predplatu!

Nakanio sam izdavati u prevodu po dr. Josipu Valentiću, Zschokkeove novele po izboru. U nizu će tog prevoda biti prva naslovom „Preobraženja.“ Ova je već pod tiskom. Ciena je ovih knjigah i to za predbrojnik ova:

- za „Preobraženja,“ imade po prilici 12-13 arakah 40 nč.
- „Princessu Wolfenbüttelskn,“ imade do 20 arakah 60 nč.
- „Jonathana Frocka,“ imade 12-13 arakah 40 nč.

Tržna će se ciena kasnije povisiti. Ntreba preporučivati Zschokkeove stvari — poznate su za dosta; prevod je pako naravan i čist. Svaka će novela izlaziti za se u svežiću. Preporučam se svakomu prijatelju knjige, osobito onomu, koji zdravo misli o pomnoženju vlastite literature tudjim biserjem. Neka mi bude dobre pomoći — valjana je težnja

„Preobraženja“ će iziđi koncem svibnja ili najdalje početkom srpnja. „Princessa Wolfenbüttelska“ početkom rujna. „Jonathan Frock“ početkom studenog. Predplata se prima na sve tri knjige zajedno do konca svibnja o. g.

U Senju 4 travnja 1876.

H. LUSTER.

Tiskom i nakladom H. Lusteru u Senju, izišao je I. svezak knjige: Hrvatske narodne pjesme, sakupljene stranom po Primorju a stranom po Granici, trudom učitelja Stjepana Mažaranića. Na ovoj knjizi moraju biti g. sakupitelju zahvalni osobito Hrvati Primorci to u Kraljevini, to izvan nje, u Istri i na Koavnerskih Otocih; jer će u njoj naći mnogu krasnu pjesmicu i u svojem *čakavskom* narječju, koju su možda više puta s užitom il sami pjevali, il pjevati slušali. Ciena je toj knjizi broširanoj 45, vezanoj pako u platno 90 nč., a može se dobiti u svih naših knjižarah.

Različite vesti.

* Govedjā kuga pojavila se i ovo ljeto u tršćanskoj okolici.

* Hrvatska o. k. pjesačka Regimenta, barun Wetzlar, broj 16, koja bijaše ovdje dvie godine u posadi, otišla je dne 10 tek. S Lloydovim parobrodom u i Pulu Rovinj, da dađe promjenu tamošnjoj Regimenti, grof Coronini Cronberg b. 6, koja ide u Budim Peštu. Drago nam je ovdje napomenuti, da je tom prigodom veliko mnoštvo građanah baš bratinskom ljubavju pratilo sve do broda naše vriedne Hrvate, pozdravljajuć jih srdačnim „Živio“!

* Dobrotvorno društvo gospodjah u Trstu razposlati će ove godine crkvena ruha i sprave stopram lipnja mjeseca.

* Sveobća austrijska vinogradarska skupština u Štajerskoj u gradu Mariboru bit će mjeseca rujna. Program skupštine je

ovaj: 1. Razprava i zaključak o privremenim pravilih i poslovniku. 2. Izbor skupišta i odbora za god. 1878. 3. Ako je uspješna sadanja uredba i djelatnost vinskih pokusnih postajah ili nije? Kako bi ih valjano preurediti ili razširiti, da budu za život od vrle koristi? 4. Koje posljedke ukazuju najnovija iztraživanja o životu, razplodu, razmaku i pogubi phylloxere vastatrix? Dali je uporaba državnoga zakona ob uništaju phylloxere dovolj uspješna ili treba zakon preinaciti? 5. Dali bi bilo dobro za austrijsko vinarstvo udesiti carinu za uvoz i izvoz u prometu sa susjednim zemljama i izvan carevinskoga saveza? 6. Bili podupirali austrijsko vinogradarsko i vinarstvo posebni zaprišeženi vinski poslovači? Bili dobro bilo ovako što pokusiti. 7. Što se izkusilo o vrlo uspješnoj uporabi salicylne kiseline, abymela i caslina u pivničarstvu? 8. Kakav uspjeh imaju najnovija znanstvena iztraživanja o zrijanju groždja? 9. Kako bi se moglo podići vinarstvo udruživanjem manjih vinarah? 10. Što se je izkusilo o uvedenih za posljednih godinah vrstih groždja u raznih zemljah? 11. Što najbolje čuva trs od nazebe.

* Skupština hrvatskih šumarah sastala se je u Zagrebu i postavila temelj hrvatsko-slavonskom šumarskomu društvu, koje će skrbiti za podignutje i boljak šumarstva i lovstva u Hrvatskoj.

* „Hrvatski Dom“, dijačko društvo zagrebačkoga Sveučilišta, izdati će pod tim imenom koncem srpnja mjeseca zabavnu i poučnu knjigu. Predbrojba traje do kraja tek. mjeseca i stoji 1 for.

* Iz Bosne i Hercegovine čuju se važni i neočekivani događaji. Ustanak ne samo da se nije ugušio, nego svaki dan još sve to većma raste. Tomu su krivi isti Turci, koji doista svakom nečovjonočnom okrutnošću muče i dave ubogu raju. O tom nam donahdaju uprav grozni glasovi, u kojih se povieda, kako okrutni Turci ni krive ni dužne Kršćane nabijaju na kolac i drugom jih težkom smrtju skončuju. Oni neprašćaju ni nedužnoj djeci, ni siedim starcem, ni nejakim ženam, koje po navadi najprije silom oskrvnu, pa onda najneusmiljenijim načinom umore. Zato su Kršćani u ovo novije doba iz mnogih mjestah, osobito u Bosni, da život spase, pobjegli u Austriju, il koji su za oružje, pošli na pomoć ostaloj borećoj se braći. Eto, koliko Turci drže do Andrassyevih reformah; eto koliko se Kršćani zanesti mogu na nje!

* Proročanstvo. Med Jugoslaveni postoji sliedeće proročanstvo, koje polag inglezkih časopisah bi prorokovano godine 1453, kad bi uzet Carigrad od Turakah. „Nakon dva puta dvie sto godinah navalit će medved (Rus) na polumjesec (Turčina) s jedini li se tada peteh (Francuz) sa bikom (Inglezom), medved neće pobiediti, nu poslie dva puta deset godinah, neka dobro pazi Izlam: prikazat će se križ, i počat će pomrdavati polumjesec i zaći će.“ „Telegraf Novo-ruski“ dodaje: „Prošlo je sada 20 godinah od krimskoga rata, kadno se je Francuska bila sa Inglezkom sjedinila proti Rusiji, to je evo nastalo vrijeme, kad će se Turci povratiti u Brussu, odkud su i došli.“

Pregled tršćanskoga tržišta.

Pšenica iz Tagarog-a prodavala se po fior. 12.45 svakih 100 kilog. - Girka-Galac po fior. 11.38.
Kukuruz iz Romanje po fior. 6.15 - 6.45, iz Bosne po fior. 7.78.
Raž iz Burgas-a po fior. 7.78.
Zob svake vrsti po fior. 8. do 9.
Voće, Naranče iz Sicilije po f. 1.50 do 4.75.
Limuni iz Sicilije pro fior. 2 do 4.50 za svaku skrinjicu.
Smokve iz Kalamate po fior. 10³/₄-12.
Ulje iz Italije po fior. 57 do 63, iz Kerfa po fior. 48, iz Dalmacije po fior. 45 - 45¹/₂, iz Istre po fior. 43.40 - 45 za 100 kilog.
Kameno ulje po fior. 17¹/₄ brez skonta.
Kože volovje suhe po f. 121.50 do 134. Istarske, dalmatinske i bosanske po fior. 89 do 125. Amerikanske po fior. 80 do 146.
Kava Mokka po fior. 125-127. Ceylon po fior. 146-149. S.
Domingo po fior. 96-103. Rio po fior. 93-111.
Cukar austrijski po fior. 30¹/₂-32¹/₂.
Bakalar po fior. 29-34 za 100 kilog.
Lies, daske koraške fior. 90-93, iz Štajerske fior. 70-78. duge hrastove fior. 22-23.

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 1-15 Aprila 1876.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carški dukati (cokini)	5.43	—	5.44 ¹ / ₂	5.44 ¹ / ₂	5.10	5.46 ¹ / ₂	5.46 ¹ / ₂	5.48	—	5.49 ¹ / ₂	5.52	5.61	5.64	—	—	—
Napolconi	9.29	—	9.29	9.29	9.34	9.33 ¹ / ₂	9.23	9.35	—	9.35 ¹ / ₂	9.42	9.57	9.65	—	—	—
Liro Inglesko	11.66	—	11.68	—	—	—	11.73	11.73	—	11.74	—	11.95	11.99	—	—	—
Brebro prid (aggio)	102.50	—	102.50	102.35	102.65	102.75	102.65	102.85	—	102.85	103.15	104.25	105.—	—	—	—